

5. Savchin, M., Student, M. (2002), *Refleksiya yak mehanizm vdoskonalennya profesiynoyi diyalnosti* [Reflection as a mechanism for improving professional activity], *Pedagogika i psihologiya profesiynoyi osviti*, No. 2, pp. 137-146.

6. Panas, Yu.V. (2018), *Reflexive mechanisms of professional mobility of a personality* [Reflesivni mehanizmi profesiynoyi mobilnosti osobistosti: avtoref....kand. psihol. Nauk], Lutsk, 20 p.

УДК 378.011.3-057.87:364-43

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Воронова О.Ю., Костю С.Й.

THE REASERCHES OF FUTURE SOCIAL WORKERS' PROFESAIONAL PREPARATION

Olga Voronova, Svitlana Kostiu

Стаття присвячена вивченню проблеми підготовки майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності. Виявлено особливості й специфіку підготовки майбутніх фахівців соціономічних професій до фахової діяльності. Розглянуто рефлексивну компетентність як основу оптимізації професійної підготовки студентів до ефективної та результативної практичної соціальної роботи у майбутньому. Визначено, що для фахової підготовки даної категорії спеціалістів важливим є розвиток професійної рефлексії і як особистісної якості, і як властивості мислення, і як умови, необхідної для творчої самореалізації та професійної майстерності.

Ключові слова: професійна діяльність, професійне становлення, майбутні соціальні працівники, рефлексія, рефлексивна компетентність, рефлексивна позиція.

The article is devoted to the study of the problem of future social worker's preparations for the professional activity. The features and specificity of future socionomical expert preparations for professional activity have been discovered. Reflexive competence as basis of the optimization of professional student preparing for effective practical social work in future has been considered. Reflection is considered as an important factor of effective communication and optimization of interpersonal relations. Necessity of reflective skills development in the process of social worker professional preparation has been outlined. It's due to facing new problems, conflicts and situations during the interaction with people by social worker which should be solved fast and effectively. It has been discovered that development of professional reflection both of personal capacity and of property of thinking and of condition, needed for creative self-realization and mastery is important for professional preparation of current category specialists.

Keywords: professional activity, professional establishment, future social workers, reflection, reflection capacity, reflection position.

Актуальним завданням для нашого суспільства є підвищення ефективності професійної освіти. Потреба в компетентних фахівцях зумовлює посилену увагу науковців і педагогів-практиків до проблеми підготовки майбутніх соціальних працівників, яка має певні особливості. Майбутній соціальний працівник повинен комплексно володіти професійними знаннями, вміннями і навичками застосовувати нестандартний, креативний підхід до вирішення фахових завдань у процесі міжособистісної взаємодії з різними категоріями клієнтів. Разом з тим, сучасні реалії висувають все більш високі вимоги до рівня професіоналізму фахівців із соціальної роботи.

Підготовка майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей, особливості професійного становлення були предметом досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців. Так, функціонування суб'єкта в межах соціономічних професій та розширення спектру його ролей вивчали А. Л. Журавльов, В. Г. Зазикін, О. М. Занковський, Б. Б. Косов, Р. Л. Кричевський, К. Левін, Н. В. Ревенко, Ф. Тейлор, Ф. Фідлер, R. Haus, T. Mitchell, H. Minzberg, R. J. Mocker, E. H. Schein, R. Tannenbaum, W. H. Schidt та інші.

Ісаєв В. П. акцентує, що професійна діяльність фахівців соціономічних професій – це діяльність, під час якої професійні компетенції усвідомлено використовуються фахівцем (при безпосередній взаємодії з людиною, що звернулася по допомогу), з метою надання фізичної, соціальної та психологічної допомоги тому, хто її потребував, для поліпшення якості його життєдіяльності [1]. Більшість дослідників проблем ефективної професійної діяльності фахівців соціономічних професій звертають увагу на наявність певних спеціальних здібностей щодо такого виду діяльності.

Діяльність соціальних працівників у сучасному суспільстві вимагає особливих умінь, насамперед, рефлексивних. Особлива увага до поняття «рефлексія» представників різних галузей наукового знання детерміновано розвитком суспільного життя, потребою особистості у розумінні, оцінюванні самого себе. Як відомо, необхідною умовою підвищення професіоналізму є рефлексивна компетентність фахівця. Рефлексивна компетентність – це сукупність професійних якостей особистості, що забезпечують найбільш адекватне здійснення рефлексивних процесів, які дозволяють ефективно перетворювати проблемну ситуацію, сприяють розвитку іншого і власне саморозвитку, творчому підходу до професійної діяльності, досягненню її максимальної результативності.

У психологічних дослідженнях «рефлексія» розуміється як фундаментальна здатність свідомої істоти бути у відношенні до особистої свідомості, мислення, умов та способів здійснення життєдіяльності (С.Л. Рубінштейн, Б.Д. Ельконін). Аналіз досліджень за названими напрямками сприяв усвідомленню специфіки поняття «рефлексія» у сфері педагогічних знань: рефлексія – мисленнєво-діяльнісний чи чуттєво-усвідомлюваний процес самосвідомості суб'єктом своєї діяльності. У межах педагогіки рефлексія досліджувалась К.В. Вербовою, І.Ф. Ісаєвим, І.І. Казімірською, Б.П. Ковалевим, С.В. Кондратьєвою, В.А. Кривошеєвим, Ю.Н. Кулюткіним, В.А. Сластьоніним, Г.Н. Сухобською та ін.

Аналіз зарубіжної літератури з проблеми професійної рефлексії педагогів показує, що в цілому сучасні розробки стосуються механізмів функціонального навантаження рефлексії, виявлення її місця та ролі у різних сторонах педагогічної діяльності, пошуку оптимальних шляхів її цілеспрямованого розвитку (М. Ван Манен, К. Цейхнер, Д. Лістон, Т. Уайлдмен, Д. Найлз, К. Кларк, П. Петерсон, Ф. Фуллер). Незалежно від підходу, більшість авторів зауважують значення здатності до самоспостереження й самоаналізу та позитивний ефект застосування вміння поглянути на себе «з боку».

Рефлексія – це не просто знання і розуміння іншого, але і знання того, як інший розуміє «рефлексуючого» індивіда, його особистісні особливості, емоційні реакції й когнітивні уявлення. Ю.М. Кулюткін, Г.С. Сухобська зауважують, що здатність людини зайняти рефлексивну позицію по відношенню до самого себе і є результатом інтеріоризації особистістю соціальних відносин між людьми. Лише на основі взаємодії з іншими, коли людина намагається зрозуміти думки та дії іншого і коли вона оцінює себе очима цього іншого, вона здатна рефлексивно віднестись і до самої себе. В даному напрямі досліджень рефлексія розглядається як важливий фактор ефективного спілкування та оптимізації міжособистісних стосунків.

Виходячи з аналізу вітчизняної та зарубіжної літератури, необхідність розвитку рефлексивних умінь у процесі професійної підготовки соціальних працівників зумовлюється такими причинами: взаємодіючи з клієнтами, соціальний працівник постійно стикається з новими проблемами, ситуаціями, конфліктами, що потребують швидкого та ефективного їх вирішення. Технології соціальної роботи постійно змінюються відповідно до соціально-

економічної та соціокультурної ситуації у суспільстві. Як наслідок, вони потребують від соціального працівника постійного аналізу та переосмислення своїх особистих дій, а також дій інших людей. Відсутність жорсткої регламентації в організації взаємодії з клієнтами та перехід до суб'єкт-суб'єктних відношень потребують від соціального працівника прояву рефлексивних умінь у професійній діяльності. Розвиток рефлексивних умінь – процес складний та довготривалий, тому починати його слід з першого курсу навчання соціальних працівників.

Цілями рефлексивної підготовки студентів, зокрема і майбутніх соціальних працівників є: формування базових знань про рефлексію; розвиток основних рефлексивних умінь; стимулювання процесу особистісного та професійного самовизначення майбутнього спеціаліста соціальної роботи. Загальні цілі рефлексивної підготовки розгортаються у системі конкретних завдань: сформулювати базові знання стосовно професійної рефлексії; навчити проводити аналіз особистої думки про себе та свою діяльність, співвідносити її з думкою клієнтів, колег та інших людей, а також мотивацію їх вчинків; навчити студентів неупереджено оцінювати свої можливості та здатності; навчити студентів найпростішим прийомом вдосконалення своїх рефлексивних умінь; розвинути навички міжособистісного спілкування у малих і великих групах, у колективах.

Професійна діяльність представників соціономічних спеціальностей вимагає формування рефлексивності як однієї з ключових фахових компетенцій. Процес формування рефлексивної позиції, яку визначають як точку зору на певну ситуацію, і яка є передумовою формування рефлексивних умінь, передбачає наявність таких змістово-процесуальних характеристик навчання: високий рівень проблемності, оптимальну активність викладачів і студентів, забезпечення умов для співтворчості студентів між собою для кооперативного навчання, задачний підхід до навчання, технології, зміст яких припускає рефлексивну роботу мислення студентів і самокорекцію поведінки, контекстність навчання, яке функціонально спрямовує процес свідомості на професійну орієнтацію навчальної діяльності студентів і формування професійно-значущих якостей.

Для фахової підготовки даної категорії спеціалістів, і зокрема, рефлексивних умінь, важливим є розвиток професійної рефлексії і як особистісної якості, і як властивості мислення, і як умови, необхідної для творчої самореалізації та професійної майстерності. Отже, важливим завданням професійної підготовки майбутніх соціальних працівників є формування у студентів готовності фахово здійснювати соціальну роботу.

Список використаних джерел

1. Исаев В. П. Психологические особенности будущей профессиональной деятельности специалистов социологического профиля / В. П. Исаев // МНКО. Мир науки, культуры, образования. – 2013. – № 4(41). – С. 203–206.
2. Карпенко О. Г. Теорія і практика професійного становлення соціального працівника : навч. посіб. / О. Г. Карпенко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. – 192 с.
3. Кулюткин Ю.Н. Рефлексивная регуляция мыслительных действий / Ю.Н. Кулюткин // Психологические исследования интеллектуальной деятельности. – М.: МГУ, 1980. – С. 37–51.
4. Мельничук І. М. Педагогічні умови підготовки соціальних працівників засобами інтерактивних технологій / І. М. Мельничук // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. пр. Вип. 500. Педагогіка та психологія. – Чернівці : ЧНУ, 2010. – С. 116–126.

References

1. Ysaev V.P. (2013), *Psykholohycheskye osobennosty budushchei professyonalnoi deiatelnosti spetsyalystov sotsyonomycheskoho profylya* [Psychological peculiarities of

- future professional activity of specialists of sociological profile], Kyiv : MNKO. Myr nauky, kultury, obrazovanyia, #4(41), P 203–206.
2. Karpenko O. H. (2014), *Teoriia i praktyka profesiinoho stanovlennia sotsialnoho pratsivnyka :navch. posib.* [Theory and practice of professional formation of a social worker: a teacher. manual], Kyiv : Vydavnychy Dim «Slovo», 192 p.
 3. Kuliutkyn Yu.N. (1980), *Refleksyvnaia rehuliatsiia myslitel'nykh deistvyi* [Reflexive regulation of mental activities], Moscow: MHU, P. 37–51.
 4. Melnychuk I. M. (2010), *Pedahohichni umovy pidhotovky sotsialnykh pratsivnykiv zasobamy interaktyvnykh tekhnolohii* [Pedagogical conditions of preparation of social workers by means of interactive technologies], Chernivtsi : ChNU, P. 116–126.

УДК 631.115.6 (477.87)

DOI: 10.31339/2617-0833-2018-2(25)-103-109

**РОЗБУДОВА КОЛГОСПНОЇ СИСТЕМИ В СЕЛІ ГОРОНГЛАБ ЗА ДАНИМИ
АРХІВНИХ МАТЕРІАЛІВ**

Гайду Е. Г.

**DEVELOPMENT OF THE COLLECTIVE FARM SYSTEM IN THE
GORONGLAB VILLAGE ACCORDING TO ARCHIVAL MATERIALS**

Haidu Edita

Радянська окупація 1944 року та розбудова радянської системи докорінно змінила політичний, економічний та суспільний устрій Закарпаття, а також етнічний імідж регіону. В період до розпаду Радянського Союзу цю зміну влади можна було розглядати виключно згідно з радянською ідеологією, в світ виходили лише публікації, створені з метою поширення пропаганди. Хоча з того часу з'явилося чимало праць на тему становлення радянської системи в регіоні та численних аспектів цього періоду, все ж більшість з них висвітлюють процеси, що відбувалися на Закарпатті, на макроісторичному рівні. Для того, щоб повною мірою пізнати вищевказані події, «відповіді на великі питання слід шукати на маленькій території», тобто необхідним є мікроісторичне дослідження даної теми, висвітлення індивідуальних життєвих шляхів.

Ключові слова: Радянська система, колгосп, усунілення, радянська, націоналізація, приватна власність, колективізація, залякування, пропаганда.

The soviet occupation in 1944 and the follow-up communist building crucially changed the political, economical and social set-up of Transcarpathia and the region's ethnical face as well. Before the decomposition of the Soviet Union the shift of political power was seen only according to the soviet ideology, only those works could appear which served propagandistic aims. However, since then researches were published which present the region's sovietisation or aspects of it, but the most of these introduces the procession on a macro historical layer. Nevertheless, to get to know the events more completely it is inevitable "to look for the answers to big questions in small places", that means the micro historical exploration of the topic and the presentation of individual fates.

My work is a micro historical research which aim is to form an overall picture about how the kolkhoz system appeared and took over in the settlement and what effects it had on the life of the population. As I process the archival data, the information gained from the oral history and compare it to the data in specialized literature I intent to give an overall picture of the sovietisation of the researched settlement and of its consequences.

Key concepts: soviet system, kolkhoz, surrender, sovietisation, secularization, private property, kolkhozation, intimidation, propaganda, collectivization.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>